УДК 687.241.2: 687.241.3: 7.032

ТЕТЯНА ПОПОВА, ЮЛІЯ ТІЛЬНА
Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, Україна

ЕВОЛЮЦІЯ ЧОЛОВІЧОЇ СОРОЧКИ

Мета. *Дослідження формування модельних особливостей чоловічих сорочок від античних часів до сучасності.*

Ключові слова: *чоловіча сорочка, модельні особливості, історичний розвиток.*

Постановка завдання. Аналіз процесу розвитку та зміни модельних особливостей чоловічої сорочки в культурах різних народів від античності і до сучасності.

Методи досліджень. Для виконання даного завдання були використані такі теоретичні методи, як аналіз, синтез та абстрагування, а також контент-аналіз для формування висновків щодо сучасних стилістичних рішень.

Результати досліджень. Сорочка – одна з незамінних речей в чоловічому одязі. Процес створення модних тенденцій є циклічним і вони періодично повертаються, створюючи нові модифікації на базі старих напрацювань. Протягом століть чоловіча сорочка вбирала і накопичувала різні смисли, які відтворювались у матеріальному вигляді - стилі одягу відповідного часу, який віддзеркалював те, що було важливим для людей у зазначеному хронологічному періоді. Важливо додати, що на формування зовнішнього вигляду одягу впливав також розвиток технічного прогресу і технологічних можливостей.

Розглянемо види одягу, які були попередниками чоловічої сорочки у звичному для нас сучасному вигляді. Предком чоловічої сорочки за часів Давньої Греції можна вважати хітон – довгу сорочку, виготовлену з декількох шматків тканини, що була зшита з боків, фіксувалась на плечах застібками і згодом підперезувалась поясом. Довжина хітону у юнаків була до колін, тоді як люди похилого віку носили такі сорочки довжиною нижче гомілок [1]. Прототипом спідньої сорочки в Стародавньому Римі була туніка, вона мала багато спільного з грецьким хітоном, однак зшивалась по плечах і вважалась спідньою білизною. Основними різновидами тунік були «колобіум», «таларіс», «далматика». Колобіум мав короткий рукав і підперезувався поясом, таларіс відрізнявся довгими вузькими рукавами і експлуатувався тільки знатними особами. Далматика була більш довгою, мала широкі рукави і в розправленому стані нагадувала хрест – такий варіант одягу був поширений серед римлян-християн. Важливим елементом чоловічого одягу Ассіро-Вавілонії був «канді» - сорочка з короткими рукавами, що використовувалась як повсякденний одяг різних верств населення. Довжина канді залежала від статусу чоловіка, короткий канді носили бідні люди, а довгі, відповідно, забезпечені [2].

У часи Відродження (XV-XVI ст.) почали набувати розповсюдження вибілені сорочки з такими особливостями, як коштовність тканини, мереживні коміри, манжети і вишивка золотом. Сорочки були як практичним, зручним одягом, так і ознакою статусності людини. У XVI столітті з’явилась мода на пишні гофровані коміри, що мали назву «руф» [3]. Згодом, у XVII ст. у часи тридцятирічної війни використовували так звані «мереживні перемир’я», для того, щоб чоловіки-воїни встигли привести до ладу свій зовнішній вигляд, зокрема, випрати мереживні коміри та манжети.

Пізніше на території Великобританії у XVIII ст. з’явились сорочки, схожі на сучасні – без мережива і прикрас, з коміром-стійкою з відкладними кінчиками. В проміжок часу XVIII-XIX ст. промислова революція призвела до масового виробництва одягу, сорочка стала елементом гардеробу чоловіків, незалежно від забезпеченості. Їх виготовляли з різною формою комірів і кишень, з застібкою на петлі та ґудзики; сорочки починають прасувати та обробляти розчином крохмалю для надання жорсткості та акуратного вигляду. Відповідно, у XX столітті сорочка стала універсальним елементом гардеробу кожного чоловіка, її почали носити як в поєднанні з класичними чоловічими костюмами, так і у варіанті casual (міський стиль).

На теренах України у XIX-XX столітті були розповсюджені чоловічі сорочки: святкові – з вишивкою, буденні – без неї. Крій сорочки був тунікоподібним чи з уставками, комір відкладним чи коміром-стійкою. Особливостями крою були прямий рукав, наявність ластовиці, іноді – манішки. Розріз на горловині міг бути прямим і косим (косий ворот), рукави сорочки були доречними з манжетами і без, прямими і призбираними.

В наш час розрізняють сорочки класичного, casual, luxury, спортивного та пляжного стилів. Короткий перелік особливостей: класичний стиль – відсутність накладної кишені та оздоблювальної строчки вздовж планки-застібки; casual – наявність кишень, накладних чи настрочених планок, оздоблювальних строчок (одинарних і подвійних), комірів з ґудзиками та без них; luxury - наявність манжет з застібкою на запонки, прилеглий силует, різноманітність форм і розмірів комірів; спортивний стиль - неформальні деталі: застібка-

«блискавка», накладні кишені, обробка низу манжетою чи еластичною тасьмою; пляжні сорочки - тканини з яскравим принтом великого розміру прямого та напівприлеглого силуетів [4].

Класичні сорочки виготовляють традиційних кольорів і яскравих відтінків, з сорочковим відкладним коміром та коміром-стійкою, кути комірів можуть бути прямими та гострими. Зараз доречним є поєднання приталеної сорочки із завуженими штанами, а наймоднішим кольором вважається темно-синій. Поєднання класичного стилю та casual дозволяє створити цікаві образи, продовжують бути затребуваними сорочки-поло у поєднанні з брючними костюмами. Сорочки з джинсової тканини носять в тандемі з футболкою і без неї, доречними є також сорочки в клітинку і смужку, в теплий період приверне увагу сорочка з яскравим принтом. Сорочковий рукав виробів може бути як коротким так і довгим із манжетами [5].

Висновок. В результаті нашого дослідження, можна зробити висновок, що чоловіча сорочка змінювалась протягом всього історичного періоду. Модельні особливості залежали від культури відповідних територіальних меж, розвитку технічного прогресу і технологічних навичок. З плином часу і промисловою революцією сорочки стали доступними для різних верств населення. В наш час сорочки продовжують бути доречними в гардеробі кожного чоловіка завдяки різноманітним колірним і модельним рішенням, у поєднанні з різними стилями та елементами одягу.

Література

1. Ростовецька Д. Мода Давньої Греції. *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених*: *XXIII Всеукраїнська наукова конференція молодих учених.* С. 95-96. URL: https://eprints.cdu.edu.ua/5125/1/2021_rodzink%D0%B0-95-96.pdf (дата звернення 06.10.2025).
2. Попова Т. І., Нечіпор С. В. *Історія мистецтва і стилю: конспект лекцій з дисципліни Історія мистецтва і стилю*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2026. С. 32.
3. Історія виникнення чоловічої сорочки: [електронний ресурс]. URL: https://prat-kalyna.com.ua/blog/istoriya-viniknennya-cholovichoyi-sorochki (дата звернення 07.10.2025).
4. Барковська Т. О., Васильченко К. І., Лукомська І. Б. Особливості дизайн-проектування чоловічих сорочок: [електронний ресурс]. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/ 123456789/11844/1/NRMSE2018_V1_P163-164.pdf (дата звернення 09.10.2025).
5. Модні чоловічі сорочки: новинки на літо-осінь 2024-2025 року: [електронний ресурс]. URL: https://joy-pup.com/ua/fashion-ua/modni-cholovichi-sorochki/ (дата звернення 07.10.2025).